

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 และเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ เกี่ยวกับสิ่งเสพติด ตามตัวแปรเพศ และเขตที่ตั้งโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 จำนวน 5 จังหวัด ซึ่งมีจำนวนโรงเรียน 838 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 37,218 คน เป็นนักเรียนชาย 19,055 คน และนักเรียนหญิง 18,163 คน

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างประชากรจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากร ทั้งสิ้น 480 คน เป็นนักเรียนชาย 240 คน และนักเรียนหญิง 240 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่ม ตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 หาขนาดของตัวอย่างประชากรโดยใช้สูตร ยามาเน (Yamane 1970: 581) โดยกำหนดให้มีระดับนัยสำคัญเท่ากับ .05 ได้ขนาดของตัวอย่างประชากรน้อยที่สุด ต้องใช้ 394 คน (ดูในภาคผนวก ง หน้า 91) แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ตัวอย่างประชากร ทั้งสิ้น 480 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling) ดังนี้

1. เลือกอำเภอ เมืองของทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 1 ซึ่งมีทั้งหมด 5 จังหวัดและสุ่มตัวอย่างอำเภออื่นอีกจังหวัดละ 1 อำเภอ โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ได้จำนวนอำเภอทั้งสิ้น 10 อำเภอ
2. นำรายชื่อโรงเรียนทั้งหมดในแต่ละอำเภอที่สุ่มได้มาจัดแยกเป็นโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล และโรงเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
3. สุ่มตัวอย่างโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล และโรงเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลในแต่ละอำเภอประเภทละ 2 โรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้จำนวนโรงเรียนอำเภอละ 4 โรงเรียน รวมเป็นจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 40 โรงเรียน
4. สุ่มตัวอย่างห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้จำนวนห้องเรียนทั้งสิ้น 40 ห้องเรียน
5. สุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละ 12 คน โดยแบ่งเป็นนักเรียนชาย 6 คน และนักเรียนหญิง 6 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้จำนวนนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 480 คน เป็นนักเรียนชาย 240 คน และนักเรียนหญิง 240 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน
- ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติด
- ตอนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับสิ่งเสพติด
- ตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

การสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในเรื่องหลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล รวมทั้งศึกษาโครงสร้างเนื้อหาสาระของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พบว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งเสพติดอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4 และ 6 โดยเนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ศึกษาคู่มือครู แผนการสอน หนังสือแบบเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ในสมุดประจำชั้นของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

3. ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเสพติดจากหนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. ปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตลอดจนผู้ที่ทำหน้าที่อยู่ในหน่วยงานเกี่ยวกับยาเสพติด ถึงปัญหาเกี่ยวกับสิ่งเสพติดในเด็กและเยาวชน

5. สร้างแบบสอบถามความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดในเรื่องโทษของสิ่งเสพติดต่อร่างกายและโทษตามกฎหมาย วิธีการหลีกเลี่ยงการติดสิ่งเสพติด วิธีป้องกันการติดสิ่งเสพติด และสถานที่ให้บริการรักษาผู้วยติดสิ่งเสพติด ซึ่งลักษณะแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน เป็นแบบสำรวจรายการ (check list) จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติด เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (multiple choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับสิ่งเสพติด เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย จำนวน 35 ข้อ โดยแยกเป็น ทศนคติทางบวกจำนวน 10 ข้อ และทศนคติทางลบ 25 ข้อ

ตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติด เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย จำนวน 25 ข้อ โดยแยกเป็นการปฏิบัติทางบวก จำนวน 8 ข้อ และการปฏิบัติทางลบจำนวน 17 ข้อ

6. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพร้อมทั้งขอคำแนะนำ ในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

7. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถาม ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสุขศึกษา ทางด้านการประถมศึกษา และบุคคลที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกัน ยาเสพติด จำนวน 9 ท่าน (ดูในภาคผนวก ก หน้า 84) ตรวจสอบความตรงตาม เนื้อหา ความถูกต้องของเนื้อหา ส่วนวนภาษาที่ใช้ และให้คำลักษณะข้อความที่เป็นทศนคติและการปฏิบัติ ทางบวกและทางลบ พร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความ เหมาะสม กับการนำไปใช้

8. ปรับปรุงแบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ โดยนำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไข ตัดข้อที่ไม่เหมาะสมและซ้ำซ้อนออก ได้แบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วทั้งหมดจำนวน 89 ข้อ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติด จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับสิ่งเสพติด จำนวน 30 ข้อ เป็นทศนคติทางบวก จำนวน 10 ข้อ และทศนคติทางลบจำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติด จำนวน 20 ข้อ เป็นการปฏิบัติทางบวก จำนวน 4 ข้อ และการปฏิบัติทางลบจำนวน 16 ข้อ

9. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คน ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรในโรงเรียนวัดกาหลง จำนวน 40 คน และโรงเรียน

วัดบางบึง จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

อ.เมือง จ.สมุทรสาคร นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนแล้วทำการวิเคราะห์ดังนี้

9.1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติด นำมาวิเคราะห์หาค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกของข้อกระทง คัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าความยาก ตั้งแต่ .20 - .80 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ +.20 ขึ้นไป โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามที่กำหนดไว้ในการสร้างแบบสอบถาม ได้จำนวน 22 ข้อ (ดูในภาคผนวก จ หน้า 95)

9.2 นำข้อกระทงที่เลือกได้ไปหาสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง โดยใช้สูตร คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Formula 20) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ .82 (ดูในภาคผนวก ง หน้า 92)

9.3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งเสพติด นำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบสอบถามตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ .74 (ดูในภาคผนวก ง หน้า 93)

9.4 แบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติด นำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบสอบถามตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ .76 (ดูในภาคผนวก ง หน้า 94)

10. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามจนได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้กับตัวอย่าง ประชากร (ดูในภาคผนวก ฉ หน้า 98)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอไปยังเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการออกหนังสือแจ้งไปยัง ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทั้ง 5 จังหวัด

2. ผู้วิจัย เดินทางไปติดต่อกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทั้ง 5 จังหวัด ด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือและทบทวน เกี่ยวกับกำหนดนัดหมาย วันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างตามที่ขอไว้ ก่อนที่จะเดินทางเข้าไปเก็บข้อมูลในแต่ละโรงเรียน

3. ผู้วิจัย เดินทางไปติดต่อกับโรงเรียนด้วยตนเอง ทั้ง 40 โรงเรียน เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการเก็บข้อมูล และขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน และครูประจำชั้น

4. ทำการเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรแต่ละโรงเรียนในภาคปลายปีการศึกษา 2530 ตั้งแต่วันที่ 5-18 มกราคม 2531 โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม กำหนดเวลาให้ 50 นาที ผู้วิจัย เข้าไปชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การตอบแบบสอบถาม และคอยควบคุมชี้แจงการตอบแบบสอบถามและ เก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

5. ผู้วิจัย ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบ เป็นฉบับสมบูรณ์ รวมทั้งสิ้น 480 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้ง 4 คน มาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอกซ์ (SPSSX-Statistical Package for the Social Science X) ตามลำดับดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับนักเรียน นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติด ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ ข้อใดตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อใดตอบผิดหรือไม่ได้ตอบให้ 0 คะแนน รวมคะแนนของแต่ละคน นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ และรวมคะแนนที่ได้หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ในการประเมินระดับความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติดของนักเรียน ผู้วิจัยยึดเกณฑ์ การประเมินผลของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525: 420-421) ว่าด้วยระเบียบ การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หมวด 2 วิธีการ ประเมินผลการเรียนในข้อ 9 การประเมินผลในข้อ 7.3 และข้อ 8.2 ซึ่งกำหนดระดับ ผลการเรียนไว้ดังนี้

ระดับ 4	ดีมาก	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป
ระดับ 3	ดี	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 - 79
ระดับ 2	ค่อนข้างดี	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60 - 69
ระดับ 1	พอใช้	ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 40 - 59
ระดับ 0	ต้องแก้ไข	ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 40

เนื่องจากแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับสิ่งเสพติดมีจำนวน 22 ข้อ คะแนนเต็ม จึงเท่ากับ 22 คะแนน ผู้วิจัยจึงนำคะแนนไปเทียบกับเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น แล้วนำมาใช้เป็นเกณฑ์ ในการประเมิน โดยตั้งเกณฑ์ไว้ดังนี้

คะแนน 17.50 - 22.00	คะแนน หมายถึง	มีความรู้ระดับดีมาก
คะแนน 15.50 - 17.49	คะแนน หมายถึง	มีความรู้ระดับดี
คะแนน 12.50 - 15.49	คะแนน หมายถึง	มีความรู้ระดับค่อนข้างดี
คะแนน 8.50 - 12.49	คะแนน หมายถึง	มีความรู้ระดับพอใช้
คะแนน 0.00 - 8.49	คะแนน หมายถึง	มีความรู้ระดับต้องแก้ไข

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ผู้วิจัยนำข้อมูลมาแจกแจง ความถี่ หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

	<u>ทัศนคติทางบวก</u>	<u>ทัศนคติทางลบ</u>
เห็นด้วย	2	0
ไม่เห็นด้วย	1	2
ไม่เห็นด้วย	0	1

การประเมินทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดของนักเรียน โดยส่วนรวมหรือเป็นรายข้อ อาศัยคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

			<u>ทัศนคติทางบวก</u>	<u>ทัศนคติทางลบ</u>
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.00	หมายถึง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ย	0.50 - 1.49	หมายถึง	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ย	0.00 - 0.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย

การจัดระดับของทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดของนักเรียน โดยส่วนรวมหรือเป็นรายข้ออาศัยคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

			<u>ระดับทัศนคติ</u>
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.00	หมายถึง	ดี
ค่าเฉลี่ย	0.50 - 1.49	หมายถึง	พอใช้
ค่าเฉลี่ย	0.00 - 0.49	หมายถึง	ต้องแก้ไข

4. แบบสอบถามตอนที่ 4 การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ผู้วิจัยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยส่วนรวมหรือเป็นรายข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

	<u>การปฏิบัติทางบวก</u>	<u>การปฏิบัติทางลบ</u>
ทำเป็นประจำ	2	0
ทำเป็นครั้งคราว	1	1
ไม่เคยทำเลย	0	2

การประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดของนักเรียน โดยส่วนรวมหรือเป็นรายข้อ อาศัยคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

			<u>การปฏิบัติทางบวก</u>	<u>การปฏิบัติทางลบ</u>
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.00	หมายถึง	ทำเป็นประจำ	ไม่เคยทำเลย
ค่าเฉลี่ย	0.50 - 1.49	หมายถึง	ทำเป็นครั้งคราว	ทำเป็นครั้งคราว
ค่าเฉลี่ย	0.00 - 0.49	หมายถึง	ไม่เคยทำเลย	ทำเป็นประจำ

การจัดระดับของการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดของนักเรียน โดยส่วนรวมหรือเป็นรายข้อ อาศัยคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

	<u>ระดับของการปฏิบัติ</u>
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.00 หมายถึง	ดี
ค่าเฉลี่ย 0.50 - 1.49 หมายถึง	พอใช้
ค่าเฉลี่ย 0.00 - 0.49 หมายถึง	ไม่ดี

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดของนักเรียนโดยส่วนรวมหรือเป็นรายข้อ ตามตัวแปรเพศ และเขตที่ตั้งของโรงเรียน โดยการทดสอบค่า "ที" (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05